

BULLETIN 94

April 2004

Contributie: minimaal €7,-per persoon/jaar.

Postbank nummer: 38.70.852

Dagelijks bestuur:

Voorzitter: Mr. G. Schilperoort
Secretaris: P.J. Pot
Penningmeester: A.J. Dekker

Redactiecommissie:

Mr. G. Schilperoort
Mr. R. van der Waal

Conservator: B. Kolbach

Layout: C. Spruit

www.streekmuseumhw.nl

Inhoud

NIEUWS VAN DE REDACTIE	2
NIEUWE VRIENDEN	4
WAT DE KRANTEN ZEGGEN	6
DE VRAGENRUBRIEK	11
GENEALOGIE	14
WERKGROEP "DIALECTEN HOEKSCHE WAARD"	16
AANWINSTEN	19

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Beste vrienden,

Op zaterdag 29 november 2003 werd in het dorpshuis De Eendrachtshoeve te Zuid-Beijerland de uitslag bekend gemaakt van de verkiezing van de boerderij van het jaar 2003 in de Hoeksche Waard. De verkiezing werd gehouden door de Stichting Landelijk Erfgoed Hoeksche waard.

In de categorie boerderijen met agrarisch gebruik ging de prijs naar de hoeve "Midden Leeuwenstein" van de familie Biesheuvel te Heinenoord en in de categorie herbestemde boerderijen naar de hoeve "Bouwlust" te Zuid-Beijerland, ook bekend als de Leeuwenstee, bewoond door de familie Van der Ende.

Verder werd in elk van de categorieën een stimuleringsprijs (voor waardevolle boerderijen, maar in slechte staat van onderhoud verkerend) uitgereikt. In de eerstgenoemde categorie ontving de familie Quartel van de boerderij "Mariënhof" te Westmaas de prijs, terwijl in de tweede categorie de prijs werd toegekend aan de hofstede "Oost Leeuwenstein" te Heinenoord, beter bekend als de museumboerderij.

Op deze wijze werd het waardevolle karakter van de museumboerderij, maar ook de noodzaak tot reparatie, weer eens onder de aandacht van het publiek gebracht.

Dat gebeurde trouwens ook door het artikel dat op 4 februari jl. in de Schakel verscheen, waarin onze conservator de heer B. Kolbach de noodklok luidde over de financiële toestand van Stichting Streekmuseum Hoeksche Waard.

Het lijkt er op dat al die aandacht effect heeft gehad, want alle gemeenten in de Hoeksche Waard blijven de museumstichting in 2004 subsidiëren; Korendijk met € 1,50 per inwoner en de overige gemeenten met € 0,54 per inwoner. Zo kon toch nog een sluitende begroting voor 2004 worden gemaakt.

In de maand april van dit jaar wordt in het museum een merklappententoonstelling gehouden, waarover u in dit bulletin nadere informatie aantreft.

Nu na zoveel jaren weer een tentoonstelling wordt georganiseerd, is dat een goede aanleiding om het museum met een bezoek te vereren.

Tijdens de duur van de tentoonstelling zal het museum op dinsdagmiddag geopend zijn. Ook op maandag 12 april (tweede Paasdag) en op vrijdag 30 april (Koninginnedag) kan het museum en de tentoonstelling worden bezocht.

Op zondag en maandag blijft het museum gesloten.

De openingstijden zijn zoals altijd ook te vinden op de website van het streekmu-

seum: www.streekmuseumhw.nl .

Zoals gebruikelijk herinner ik u aan de acceptgirokaart die bij het vorige bulletin was gevoegd en waarmee de contributie over 2004 kan worden voldaan. Wilt u even controleren of u uw bijdrage al heeft overgemaakt?

Voor het geval de komende vriendendag nog niet door u is genoteerd geef ik u de datum nog even: zaterdag 9 oktober 2004.

G. Schilperoort

NIEUWE VRIENDEN

Nadat het aantal aanmeldingen in de vorige periode aan de lage kant was, zijn we blij nu te kunnen melden dat zich in de afgelopen maanden een behoorlijk aantal nieuwe vrienden in de afgelopen maanden heeft aangemeld bij de Vriendenkring. Wij heten deze nieuwe vrienden/vriendinnen van harte welkom.

L	20183	P.A. Andeweg	Middelharnis
L	20350	Roel Bakker	Hendrik-Ido-Ambacht
L	20483	J.A.H. de Bie	Rotterdam
HW	10204	Bert Borel	Maasdam
L	20116	L.B. Bos-Stolk	Lisserbroek
L	20431	A. Fokkema	Rockanje
L	20300	G.H. van Gammeren	Rotterdam
HW	10440	L. 't Hooft	Zuid-Beijerland
HW	10166	J. Hordijk	Mijnsheerenland
L	20643	M. Kabbedijk	Utrecht
HW	10133	K. Ketting	Strijen
HW	10386	J. Kweekel-Schelling	Mijnsheerenland
L	20082	M.A. van Loon	Apeldoorn
HW	10436	D. de Man	Oud-Beijerland
L	20575	J.C. Meeldijk	Rotterdam
L	20499	A. Mooldijk-van Zanten	Rockanje
L	20727	J. Oosterman en	
L	20728	J.M. Oosterman-de Zeeuw	Tiel
L	20598	C. van der Pligt	Barendrecht
HW	10369	W. Rentier	Oud-Beijerland
L	20762	J.M. Rip-Tremer	Poortugaal
L	20301	M. Slaakweg-Westerhout	Dordrecht
HW	10044	J. Struik-de Groot	Oud-Beijerland
L	20738	D. Visser	Prinsenbeek
HW	10392	C.A. Vogelaar	Oud-Beijerland
L	20514	A.D. de Vlaam	Barendrecht

300 JAAR MERKLAPPEN

In het Streekmuseum “Hof van Assendelft” te Heinenoord wordt van 1 t/m 30 april 2004 een merklappentoonstelling gehouden getiteld “300 jaar merklappen”.

Het museum bezit een grote collectie antieke merk- en stoplappen. Hieruit zal een selectie worden gemaakt. Uit de privé-collectie van Joke Visser uit Breda zullen buitenlandse merklappen te bezichtigen zijn.

De gehele collectie is recent geconserveerd, beschreven, gefotografeerd en gerestaureerd door Joke Visser en haar man.

Op donderdagavond 8 april en op dinsdagavond 20 april 2004 zal Joke Visser een lezing met diapresentatie verzorgen. Na afloop zal zij merk- en stoplappen bespreken, die door bezoekers van de lezingen zijn meegebracht.

Gezien de grote belangstelling voor beide lezingen en om teleurstelling te voorkomen, is het noodzakelijk te reserveren bij het Streekmuseum. De toegangsprijs voor elke lezing is **7,50 euro per persoon**.

Openingstijden museum en merklappentoonstelling:

dinsdag. t/m. zaterdag. 14.00 - 17.00 uur
zaterdag bovendien van 10.00 - 12.00 uur.

Lezingen op 8 en 20 april 2004:

aanvang: 20.00 uur.

Het museum is dan reeds om **19.00 uur** geopend, zodat er gelegenheid is de merklappentoonstelling te bezoeken.

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

In het oostelijk deel van de Hoeksche Waard verrijzen vele infrastructurale werken om de HSL een plaats te geven in het aloude polderlandschap. De planning is dat rond 2007 de flitstrein door de Hoeksche Waard raast richting Amsterdam en richting Parijs.

Deze veranderingen in het landschap worden door sommigen wel als minder plezierig ervaren, maar ook veertig jaar geleden was het een drukte van belang in de Hoeksche Waard. Velen waren toen bezig met de bouw van de Haringvlietbrug en met de aanleg van de toegangswegen naar die brug, hoewel de inwoners van de Hoeksche Waard weinig belang hadden bij de nieuwe brug. Hieronder volgen enkele letterlijk overgenomen artikelen uit het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard van januari 1964.

Haringvlietbrug 1 juli open

OPHEFFING ISOLEMENT GOEREE KRIJGT FEESTELIJK KARAKTER

Het bestuur van de N.V. Brugverbinding Haringvliet rekent er op dat de brug, die Goeree-Overflakkee met Hoeksche Waard zal verbinden, op 1 juli a.s. voor het verkeer kan worden open gesteld. Vermoedelijk zal het kunstwerk dan nog niet geheel klaar zijn en moet men zich voorlopig beperken tot het gebruik van enkele rijbaan, maar Flakkee zal dan in elk geval zijn vaste oeververbinding - in de komende jaren zullen er nog vier volgen - hebben. Men zet alles op alles om de brug op genoemde datum voor het verkeer te kunnen open stellen. Tegen het eind van het jaar hoopt men haar geheel te kunnen benutten en dan volgt de officiële opening. Maar voor het eiland wordt die eerste dag van juli het ogenblik van de verlossing uit een eeuwenlang isolement en onder de bevolking wil men daaraan een feestelijk cachet geven. In de laatste weken hebben de drie standsorganisaties uit de landbouw, de Holl. Mij. van Landbouw, de C.B.T.B. en de L.T.B. met elkaar en met de gemeentebesturen overleg gepleegd om iets spectaculairs te organiseren en men heeft dit bepaald op een houden van een grote tentoonstelling, waaraan landbouw, landbouwindustrie, middenstand, eventuele grote bedrijven van het vasteland, de gemeenten enz. deel zullen kunnen nemen.

ENTHOUSIASME

Men heeft direct veel enthousiasme voor deze tentoonstelling ontmoet en men is thans al volop bezig met de organisatie. Zeer waarschijnlijk zal men van de gemeente Middelharnis een groot terrein ter beschikking kunnen krijgen, een deel van het uitbreidingsplan, waarvan dit jaar ten behoeve van woningbouw e.d. toch nog geen gebruik gemaakt zal kunnen worden.

BEDRIJFSLEVEN

Men beoogt met de tentoonstelling een indruk te geven van het totale bedrijfsleven van Goeree-Overflakkee.

De akkerbouw en de voor deze bedrijfstak werkende industrieën, samen een overheersende positie op het gebied van werken en leven in de streek innemend, zullen sterk vertegenwoordigd zijn, maar ook aan de zich ontwikkelende tuinbouw, de gladiolenteelt, de tuinbouw en de fruitteelt zal zoveel mogelijk plaats worden ingeruimd, terwijl de federatie van middenstandsverenigingen, die vrijwel jaarlijks een expositie op het eiland exposeert, eveneens alle medewerking heeft toegezegd. Uiteraard heeft men voor de deelnemers een zo gunstig mogelijk tijdstip willen zoeken en men meent dit gevonden te hebben door de tentoonstelling te houden in de tweede helft van augustus.

BELANGSTELLING

In elk geval is het de bedoeling om kort na de opening van de brug over het Haringvliet, waarmede de mogelijkheid wordt geopend voor de bewoners van het vasteland om nader kennis te maken met het eiland Goeree-Overflakkee, te tonen wat er allemaal omgaat en wat men er weet te presteren. Men verwacht dan ook een grote belangstelling mede omdat men in augustus nog in de vakantietijd zit.

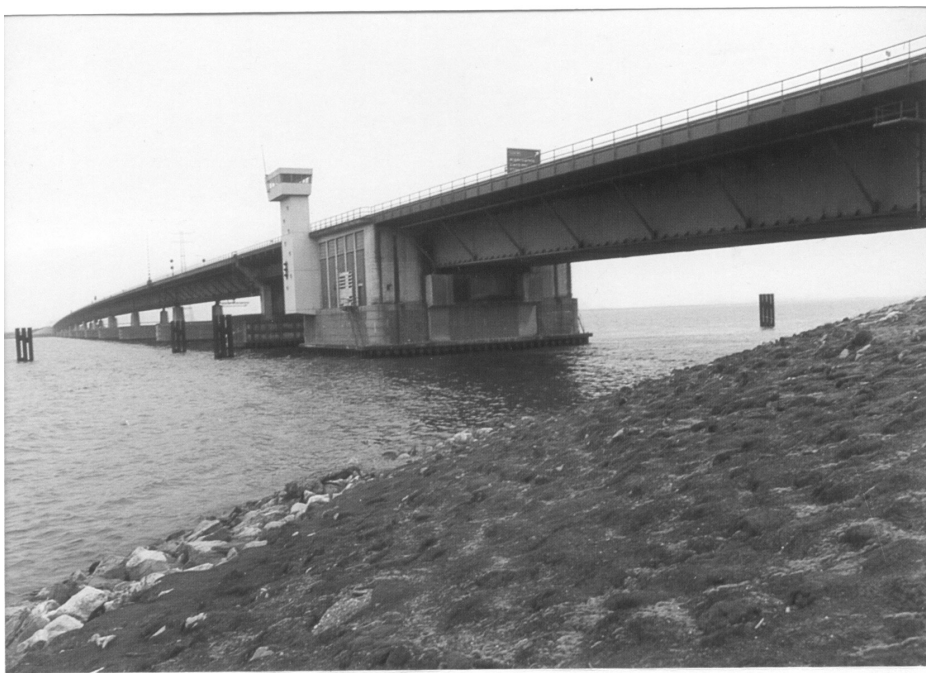
TOLTARIEVEN HARINGVLIETBRUG IN 1974 TOLVRIJ

Na vrij geruime tijd van overleg heeft het bestuur van de N.V. Brugverbinding Haringvliet de toltarieven vastgesteld, die zullen gelden op de deze zomer in gebruik te stellen brug tussen Goeree-Overflakkee en Hoeksche Waard. De tarieven betreffen eenmalig gebruik maken van de brug, dus "enkele reis". Van voetgangers - het zullen er weinigen zijn - en van inzittenden van personenauto's zal geen tolgeld worden geheven. De tarieven betreffen derhalve alleen voertuigen, tenzij dit in bepaalde gevallen anders wordt vermeld. Zij zijn dus door het bestuur vastgesteld, maar hebben nog de goedkeuring nodig van het rijk.

De tarieven luiden als volgt: Voor voertuigen op 1, 2 of 3 wielen F 1,-; voor personenauto's op 2 assen en 2-assige bestelwagens voor goederen F 3,50; voor vrachtauto's op 2 assen en bestelwagens voor personenvervoer F 6,-; voor vrachtwagens met 3 of meer assen F 10,-; voor autobussen, niet behorende tot de groepen 6 en 7 (bv. touringcars) F 25,-; voor autobussen van lijndiensten zullen overeenkomsten met de ondernemers worden gesloten op basis van 50 ct. per passagier, bus en chauffeur vrij; voor andere autobusdiensten niet tot lijndiensten behorende, (bij bussen voor vervoer van pendelarbeiders) F 20,- plus 25 ct. per passagier. Voor de

regelmatige gebruikers van de brug zullen tienrittenboekjes worden uitgegeven met een korting van 10 procent op bovenvermelde tarieven. Zoals bekend ligt de Haringvlietbrug er nu ongeveer tien jaar eerder dan in het Deltaplan van het rijk was voorzien. Rijkswaterstaat zou namelijk pas in 1968 aan de bouw van de brug begonnen zijn. De bedoeling was de verbinding in 1974 op te leveren. Het rijk zal nu in 1974 de brug van de N.V. Brugverbinding overnemen en tevens de toltarieven opheffen.

Hoe de tol geheven zal worden is nog niet bekend. Men heeft wel onlangs het systeem van automatische tolheffing bestudeerd, zoals dit wordt toegepast in Frankrijk op de weg tussen Parijs en Le Havre.”

Het enthousiasme op Goeree-Overflakkee (ondanks de voor toen hoge toltarieven) werd niet gedeeld door de inwoners van de Hoeksche Waard, want die voorzagen een toename van het verkeer op hun eiland en daarmee toenemend fileleed bij de Barendrechtse brug. Ook Provinciale Staten van Zuid-Holland voorzagen proble-

men, zoals blijkt uit navolgend krantenartikel:

“LATE BOUW VAN BRUG OVER OUDE MAAS DOOR G.S. BETREURD

In hun memorie van antwoord aan Provinciale Staten betreuren Gedeputeerde Staten het, dat de nieuwe brug bij Heinenoord pas over enkele jaren gereed zal zijn. In dit verband wijzen zij erop, dat door de openstelling van de Haringvlietbrug deze zomer een sterke druk van het verkeer van het eiland Goeree-Overflakkee op de brug over de Oude Maas bij Barendrecht kan worden verwacht. “Aangezien de verkeerssituatie bij deze brug”, aldus de memorie, “reeds lang aanleiding geeft tot gegronde klachten als gevolg van de te geringe capaciteit van het brugdek en de vele openingen van de brug voor de scheepvaart en het transport van zand en slib, betreuren ook wij het dat de in de plannen van het rijk voor de aanleg van de nieuwe rijksweg 19 begrepen nieuwe brug over de Oude Maas bij Heinenoord (ten westen van de bestaande brug) eerst enige jaren later gereed zal kunnen zijn.”

NIET MOGELIJK

Gedeputeerde Staten verwijzen voorts naar de memorie van de minister van Verkeer en Waterstaat. In deze memorie deelde de minister o.m. mede, dat het van de aanvang reeds vaststond, dat het niet mogelijk zou blijken alle wegebouwwerken reeds ten tijde van het gereedkomen van de brug bij Numansdorp gereed te hebben. Het rijk heeft destijds dan ook alleen de toezegging gedaan dat zorg zou worden gedragen voor een tijdige totstandkoming van de wegaansluitingen van de brug. Volgens de minister zou het niet mogelijk zijn nog in 1964 met de bouw van de brug bij Heinenoord te beginnen. De vrees voor verkeersstagnaties, zolang de brug niet gereed zou zijn, achtte de minister niet ongegrond. De door de minister destijds geschetste toestand, alsmede de lokaliteit vervullen G.S. met grote zorg. “Namens de lokaliteit, aldus de memorie” stelt een actiecomité genaamd “Gemeenschap oeververbinding Oude Maas” pogingen in het werk om tot een spoedige oplossing van de gevreesde moeilijkheden te geraken. Met een delegatie uit dit comité, heeft onlangs een onderhoud plaats gehad. Dezer dagen hebben wij ons tot de minister van Verkeer en Waterstaat gewend met het verzoek, aan de bouw van de nieuwe brug over de Oude Maas de hoogst mogelijke prioriteit te verlenen. “Vermelding dient nog”, aldus de memorie tenslotte, “dat wij van de hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat directie Beneden rivieren, bericht hebben ontvangen, dat het aantal baggerschuiten dat de brug passeert, tot de helft is teruggebracht, hetgeen voor het tegenwoordige enige verbetering voor het verkeer over de brug betekent.

HARINGVLIETBRUG GROEIT.

De brug over het Haringvliet groeit! Met man en macht wordt gewerkt aan deze verbinding, die Goeree-Overflakkee uit een eeuwenlang isolement zal halen. Vorige week is het zevende brugdeel, een stalen gevaarte van 106 meter lang, op de pijlers gelegd en daarmee bereikte men al het midden van de rivier. Er moeten nu nog vijf delen volgen, waarbij een basculebrug, die dicht bij de wal van de Hoeksche Waard zal komen. Zoals bekend wordt de brug voorlopig geëxploiteerd door genoemde N.V., die voor het opbrengen van de rentelast en de aflossing van de bijna veertig miljoen gulden zal putten uit de tolgelden. De tarieven zijn vorige week bekendgemaakt en het voornaamste daarvan is dat voor personenauto's, dat op F 3,50 - enkele reis! - is gesteld. De brug zal in 1974 door het rijk worden overgenomen alsook de grote dam door het Haringvliet van Hellevoetsluis naar Stellendam gereed is gekomen. De tol zal dan tevens worden opgeheven. De brug zelf zal dit jaar nog niet geheel voor het verkeer beschikbaar zijn; men moet de eerste maanden genoeg nemen met de halve breedte (ruim 12 m) van het wegdek. ””

P.J. Pot

DE VRAGENRUBRIEK

Antwoorden

Er is een reactie op vraag 551 binnengekomen.

Vragen

559.

Cornelis Roelen, geb. 1540 naar schatting.

Gevraagd: aanvullingen op onderstaande genealogie:

1. Cornelis Roelen, geb. ca. 1540 tr. NN.

Hieruit:

1. Aren Cornelisz Roelen, volgt 2a.

2. Lijntje Cornelisdr Roelen, volgt 2b.

2a. Aren Cornelisz Roelen, geb. ca. 1565 (naar schatting), overl. in of na 1620 tr. NN.

Hieruit:

1. Jan Ariensz. Brouck, volgt 3a.

2b. Lijntje Cornelisdr Roelen (Broeck), geb. ca. 1575 (naar schatting), overl. 09-02-1658, begr. Mijnsheerenland, tr. ca. 1605 Aryen Dircksz Kruihof, geb. ca. 1564, overl. Mijnsheerenland 06-08-1647 (woonde aan de Blaak).

3a. Jan Ariensz Brouck, geb. ca. 1590, overl. 's-Gravendeel 1630 tr. (1) ca. 1615 Ariaentje Ariensdr, dr. van Arien NN en Elisabeth Jacobs, tr. (2) ca. 1623 Sijgje Ariensdr (Haverboer), wed. van NN.

560.

Pietermettje van Rij tr. Zuidland 28-02-1740 Dirk Kastenbroek.

Hieruit:

1. Hermanus, ged. Zuidland 12-03-1741

2. Engeltje, ged. Zuidland 08-07-1742

3. Andries, ged. Zuidland 31-05-1744

Gevraagd: de kwartieren van Pietermettje van Rij.

561.

Willemtje de Kat, geb. verm. ca. 1670, overl. Pernis, tr. Pernis 17-12-1695
Bastiaan Ariense Noordzij.

Hieruit:

1. Treintje, ged. Hoogvliet 12-08-1696

2. Arien, ged. Hoogvliet 12-09-1700

Gevraagd: herkomst Willemtje de Kat de Hoeksche Waard?

562.

Jasper Kramer, jm. van Maastricht trouwt te Barendrecht met Jannigje
Heijndricks, jd. van Barendrecht, op 21-05-1673.

Gevraagd: is Leenheer de latere familienaam van Jannigje Heijndricks?

563.

Cornelis Leenheer, geb. Heinenoord 30-12-1845, overl. 18-01-1919, tr.
Bastiaantje van Willigen.

Gevraagd: een foto of kopie van Cornelis Leenheer.

564.

Adrianus Kievit, geb. Numandorp 1829, tr. Rijnburgje van Teeling, geb.
Numansdorp 1831, dr. van Arij van Teeling, geb. Willemstad vóór 1764 en
Rijnbergje Vermeulen.

Gevraagd: meer gegevens over Van Teeling en diens verwanten.

565.

Wie is dit en/of waar is dit?

Suggesties:

Is dit Floris den Hartog in Oud Beijerland of diens schoonvader Paulus Hoogmoed (1817-1907) in Goudswaard of nog iemand anders?

U wordt van harte uitgenodigd om uw vragen, die betrekking hebben op de Hoeksche Waard, in te sturen naar:

P.W. van Hulst
Ruigoord 133
3079 XP Rotterdam
e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Vergeet niet een postzegel in te sluiten.

Peter van Hulst

GENEALOGIE

Aan de bewerkte bronnen zijn de laatste tijd toegevoegd:

Heinenoord, geboorten en huwelijken 1812 t/m 1847, deze zijn afgeschreven en worden momenteel ingetypt om de gegevens op de computer te kunnen raadplegen;

Nieuw-Beijerland, dopen N.H. kerk 1908-1947.

-De volgende nieuwe reeks Streekgenealogieën (de SG-nummers) werden toegevoegd:

1321 Van Hesse
1322 Swaluwe
1323 Van Antwerpen
1324 Klaus
1325 Rosbock
1326 Flohil

-De volgende Streekgenealogieën werden uitgebreid:

Parenteel Leendert Dircksz Visser
Geschiedenis van de familie Bourdrez

-Op de computer in de studiezaal zijn de volgende SG's te raadplegen:

Besteman
Schelling
Spruit
Van Dam
De Vries
Quispel
Stuip
den Hartigh
Quack
Brussaard
Van der Linden

-De categorie bronnen op de computer is uitgebreid met:

Goudswaard ORA 25, 1635-1669

Goudswaard akten van indemniteit 1742-1770

Nieuw-Beijerland geboorten 1880-1891

Nieuw-Beijerland huwelijken 1880-1905

Cromstrijen, polder Klein-Cromstrijen 89, 1702-1725

Cromstrijen, polder Klein-Cromstrijen 90, 1725-1739

Cromstrijen, polder Klein-Cromstrijen 92, 1747-1756

Cromstrijen, polder Klein-Cromstrijen 93, 1757-1766

Cromstrijen, polder Klein-Cromstrijen 94, 1767-1776

Cromstrijen, polder Klein-Cromstrijen 95, 1777-1786

Maasdam ORA 1, 1621-1666

Maasdam ORA 2, 1639-1652

Mijnsheerenland ORA 1, 1531-1553

Mijnsheerenland ORA 5, 1606-1608

Mijnsheerenland ORA 6, 1619-1626

Mijnsheerenland ORA 7, 1626-1632

Oud-Beijerland ORA 1 t/m 10, 1580-1661

's-Gravendeel, brieven van schout en burgemeester 1811-1916

's-Gravendeel, Leer-Ambagt, ingekomen missiven, stukken, notulen 1787-1810

Westmaas, lidmaten 1647-1653

Advertenties uit het Kompas 2003.

Peter van Hulst

WERKGROEP "DIALECTEN HOEKSCHE WAARD"

De leden van de dialectgroep zijn op zoek naar personen die geïnteresseerd zijn in het werk van de groep en daar een actieve bijdrage aan willen leveren. De leden komen maandelijks bijeen met als doel het dialect van de Hoeksche Waard te inventariseren. Dialectwoorden, uitdrukkingen en verhalen in dialect worden verzameld en vastgelegd. Een belangrijk doel van de werkgroep is om de verzamelde gegevens voor een ieder toegankelijk te maken door een dialectwoordenboek samen te stellen. De werkgroep is daarom vooral op zoek naar personen die het dialect nog machtig zijn.

Wilt u een bijdrage leveren of meer weten over de werkgroep neemt u dan contact op met:

Arie Biemans, Titiaanstraat 6, 3262 HT, Oud-Beijerland, tel. 0186-613461, e-mailadres ArieBiemans@chello.nl. Ook kunt u meer informatie vinden op de website van het Streekmuseum (www.streekmuseumhw.nl).

Het volgende streekverhaal is van de hand van de heer D. Biesheuvel.

DEN DELFT

Begin september begon den errepelrootijd, op de Buitesluis "den delft" genoemd en in Baaierland "den aerepel".

De mêêste errebaaiers beschouwden den delft as de beste tijd van het jaer omdatter wat viel te verdiene. Ze maakten al in de zummer ofspraeke met de boere, want gêên delft hebbe was erremoe voor de gezinne die het toch al niet te brêêd hadde.

D'r wier mêêstal gedolleve deur koppelties die "heure" wiere genoemd. Zôd' n heur bestong uit twêê tot soms zes persone, mêêstal man en vrouw, maar ôk wel man, vrouw en kindere.

Afhankelijk van de grôôtte van de bedrijve waeren d'r dikkels 10 tot 12 heure op een stik errepelland bezig.

Vooraf wier d'r geloot op welk plek elleken heur mos gaan delleve. D'r was altijd een baas bij die de laaiding had. Hij riep aster begonne mog worre en ôk wanneer d'r gestopt mos worre.

Den dag begon soches om vijf uur. Om acht uur wier d'r tot kwart voor nege gestopt voor ete en uitruste. Dan weer deur tot kwart voor elf aster een kertiertie halfschof wier gehouwe. Verder weer van elf tot half êên en dan stoppestijd tot kwart voor twêê. Vervolges weer deurwerreke tot vier uur en nae een kertiertie rust tot slot weer deurgaan tot half zes.

In de rustpauzes mos 't errepellof bijmekaar worre gegaard en den hôp worre

ofgedekt met strôô en errepelelof.

De errepele wiere met een delfspaachie uitgespit en dan op de knieë zittend in twêê sorteringe in kwasmandes geraapt (gepoterd). De volle mandes wiere gedureg naer den hôôp gedroge en leeggestort.

As de errepels d'r uit waere mosse de hôôpe worre opgeschept. Dat wier deur alle dellevers gezamenlijk gedaen. "Mutte" hêette dat. Waere de errepels verkocht dan wiere ze op de wage geleverd, maar as dat niet het geval was mosse de dellevers ze an de grôôte pit levere en ôk dien errepelpit verzurrege.

Bij het mutte had iederêên zijn taek. Vrouwe, maaisies en opgeschote jonges maakten den hôôp blôôt, bonge het strôô op en het errepelelof wier mêestal in brand gestoke.

Dan kwamme de manne die de hôôpe gonge opschepe en opmete, want d'r wier per mud betaald. Dat opschepe gebeurde vroeger met houte schoppe, laeter met ijzere errepelrieke met gedopte tande. Bij het gebruik van houte schoppe gong d'r ôk veul slik mee en daerom wiere de errepels in een vierkante houten hor, het zêel, geschept. Het zêel had an allebaai de kante hansvatte en deur het zêel heen en weer te schudde viel het slik d'r uit. Dan pas liete ze de knolle in een ton lôôpe. Met het zêel deeje maar een half mud teglijk en dus twêê keer over een ton van een mud. De tonbaas sloeg het mud over in zakke die deur vrouwe of jonges wiere opgehouwe. Aster een hôôp was verwerkt schreef de tonbaas het antal mudden op, maar ôk de dellevers zelf hieuwen het bij.

Laeter wiere zêel en ton vervange deur een staanden hor, den "herp", en een ijzere mud met twêê hansvatte, maar zonder booiem. Het ijzere mud stong al in een legen errepelzak en as het ijzere mud vol was wier het deur twêê man, met zak en al, opgetrokke.

In de regel wier d'r een kwartie per gedolleve mud betaald, plus een mud errepele in natura bij elk tiende mud; "op zochies delleve" wier dat genoemd.

Het mutte gaf dikkels ongenoeghe en ruzie. Een man allêên verkeerde in een onvoordêelige peziesie omdattie soms daegelang mos hellepe om de grôôte hôôpe die deur hêele families waere gedolleve, mee te verwerreke. Bij het delleve was de hêele familie altijd van de pertij, maar bij 't mutte ontbrak ter nogal is êên en mosse de vrouwe ôk dikkelster wasse dan bij het delleve.

As den delft een bietjie meeliep was een errebaaiersgezin voor een grôôt dêel van de winter geburrege. De voorwaerde hiervoor waere: goed weer en gêên zieke of kwaaioe errepels.

Sociaal gezien waeren 't grôôte misstande dat een hêel gezin, vrouw, schoolkindere en ôk nog erg klaaine kindere mee naer het land mosse. Het was niet ongeweun dat ôk het klaainste kind nôôdgedwonge mos worre meegenome naer

“Het “mutte” in Numansdorp. Het jaar waarin de foto is gemaakt en namen van de personen zijn onbekend.”

‘t werk. Dat kind vervoerde ze dan in een kros, dat was een kruiwage met een zaailtie d’r over.

Maar ôk de hebzucht speulde bij sommege meñse -en veral bij de vrouwe- een grôte rol, want dikkels waeren het juist de vrouwe die de man opjoge astie in z’n êëntjie mos opsteke voor drie of vier rapers.

Zaeterdas kwam den boer naer ‘t land met een linne zakkie met geld om de dellevers voorschot te geve. De zuinege namme zôð waaineg mogelijk op, zôð dassen bij ‘t ofrekene nog een extraatjie over hadde.

AANWINSTEN

Het is duidelijk te merken dat het opruimseizoen nog niet is aangebroken. Er kunnen minder schenkingen aan het Streekmuseum worden vermeld dan wij gewend zijn. Overigens is het niet het aantal schenkingen dat telt. Het Streekmuseum kan inmiddels al bogen op een rijke collectie voorwerpen uit de streek. Wat wel telt is het feit dat mensen bereid zijn om oude spullen af te staan zodat ook anderen deze kunnen bezichtigen. Dit wordt zeer op prijs gesteld.

In de afgelopen periode kon aan de collectie huishoudelijke voorwerpen worden toegevoegd: een schaal, een dekschaal, een kop, een koperen wandbord, een peper-zout-azijnstel, een siervas, een suikerschaal, een kan, een “Succes” naaimachine uit 1914 en een ijzeren braadpan. Een bijzonder voorwerp is het volgende

eetgerei: een houder met klem voor botjes met hoornen handgreep. De handgreep heeft aan het eind de vorm van een hoef. Het is duidelijk een voorwerp dat in welgestelde kringen zal zijn gebruikt.

Ook een niet alledaagse schenking is het gedenkboek aangeboden aan dokter Flohil vanwege diens 25-jarig jubileum als huisarts in Numansdorp. De titel is “1 Mei 1911 – De burgerij van Numansdorp aan haren arts den heer Cornelis Flohil”. In het boekwerk staat een felicitatie en zijn de namen van veel inwoners (gezinshoofden) van Numansdorp vermeld.

Aan textiel werd door het museum ontvangen: een mantel, een jupon, een paar handschoenen, twee paar kousen (alles in zwarte kleur) en een gehaakt buidel-tasje.

de tweede wereldoorlog geschonken: onder andere een “passierschein”, een “bescheinigung” om zich tijdens spertijd buitenshuis te bevinden en bonkaarten uit 1944.

Tenslotte kan worden genoemd: een aantal bikkels (een bikkel is een beentje uit de hiel van een schapepoot waarmee werd gespeeld), een leren tabakszak, een pijpetui en een mesje in een bewerkte leren schede.

Als vrienden van het Streekmuseum danken wij van harte de gevers van de genoemde zaken.

R. van der Waal